

Prentari: "Wingartner, Hans (1528–1559)"

- 1 **Að guðs lof megi ætíð aukast meðal kristinna manna**

At Gudz lof meigi ætiid | aukazt a medal Kristinna | manna, þa eru hier nockrer Psalmar | vtsetter af mier Gilbert Jonsy | ne a Islensku med Lita- | niu og skriptar | gangi. | 1558. |
Að bókarlökum: „Þryckt vti Kaupenhavn, af mier | Hans Vingard. | Anno | M. D. Lvijj.“

Útgáfustaður og -ár: Kaupmannahöfn, 1558
Prentari: Wingartner, Hans (1528–1559)
Umfang: A–D7. [61] bls. 8°

Útgefandi: Gísli Jónsson (1515–1587)
Þýðandi: Gísli Jónsson (1515–1587)
Víðprent: Palladius, Peder (1503–1560): „Peder Palladius, Til den fromme Her Gilbert Superintendent i Skalholt stict paa Island.“ A1b–2a.
Varðveislusaga: Eitt eintak þekkt er í Konungsbókhlöðu í Kaupmannahöfn.
Efnisorð: Guðfræði ; Sálmar
Skreytingar: Bókarhnútar, smámyndir eða einkunnarorð.
Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878–1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 11. • Nielsen, Lauritz (1881–1947): Dansk bibliografi 1551–1600, Kaupmannahöfn 1931–1933, 1420. • Páll Eggert Ólason (1883–1949): Menn og menntir siðskiptaaldarinnar á Íslandi 3, Reykjavík 1924, 620–621. • Páll Eggert Ólason (1883–1949): Upptök sálma og sálmalaga í lútherskum sið á Íslandi, Reykjavík 1924, 23–25.
- 2 Bugenhagen, Johann (1485–1558)
Historía pínunnar og upprisu drottins vors

Historia | Pinuñ ar og vppri- | su Drottins vors Jesu | Christi vt af fíorum Gudzspi- | alla moñ uni[!] af D: Johanni | Bugenhagen Pamerano[!] at | nyiu med athyle[!] | tiil[!] samans | lesin | Þar med eirniñ ey- | ding og nidrbrot Hern | salem[!] borgar og allra Gydinga | lydz hid stuttligazta handtierut | og yfuerskodut, Enn a norræ- | nu vtlaugd af mier Odde | Gotzskalkz syne, Arū | epter Gudz | burd. | M. D. xlv. | Areykum i Anluese[!].

Að bókarlökum: „Þryckt vti Konnungligum stad | Kaupenhavn af mier Hans Wingard | M. D. Lvijj.“

Útgáfustaður og -ár: Kaupmannahöfn, 1558
Prentari: Wingartner, Hans (1528–1559)
Umfang: A–Z, aa–qq3. [310] bls. 4°
Útgáfa: 1

Útgefandi: Gísli Jónsson (1515–1587)
Þýðandi: Oddur Gottskálksson (–1556)
Víðprent: Palladius, Peder (1503–1560): „Peder Palladius Doctor Superintendentens i Sielands Stict, oc tilsíuns Mand, offuer de omliggendes Lande som høre til Danmarks Rige. Den Christen lesere Fred oc Naade aff Gud ved Jesum Christum.“ A2a–b. Dagsett „Løffuerdag effter Alle Guds Helligens Dag“ (: 6. nóvember) 1557.
Efnisorð: Guðfræði ; Biblían
Skreytingar: Myndskreyttur rammi á titilblaði. 1.–3., 10.–11. og 20. lína á titilsíðu í rauðum lit.
Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878–1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 11–13. • Nielsen, Lauritz (1881–1947): Dansk bibliografi 1551–1600, Kaupmannahöfn 1931–1933, 443. • Páll Eggert Ólason (1883–1949): Menn og menntir siðskiptaaldarinnar á Íslandi 2, Reykjavík 1922, 578–580.
Rafrænn aðgangur: <https://baekur.is/bok/6da440ea-be1e-4475-9b79-18cd42e7cdf8>

3 [Spangenberg, Johann (1484-1550)]

Margarita theologica

Margarita Theolo- | gica er hier vt sett aa Norænu suo | sem Gud hefer sina naad til gefit: huer Bock ad | er sm ein Perla eda gymsteini[!] vt dreigen af | heilagre skript, Islandz innbyggjurum, | serdeilis Gudz ordz Þienurum til | gagns og goda og riettrar vn- | deruisningar, þeim sem | ecki forsta annat tu- | ngu maal. | Forgefins dycrka[!] þeir Gud sem ecki kenna vtan | bodord manna Matth: 15.

Að bókarlókum: „Pryckt i København af mier Hans | Winggaard 1558.“

Útgáfustaður og -ár: Kaupmannahöfn, 1558

Prentari: Wingartner, Hans (1528-1559)

Umfang: A3, B-Z, Aa-Pp. [301] bls. 4°

Þýðandi: Gísli Jónsson (1515-1587)

Viðprent: Palladius, Niels (-1560): „Nicolaus Palladius, Superintendent i Schaane Stigt, ønsker alle Guds hellige ords tiennere, paa Island, Guds euige naade oc fred ved Jesum Christum.“ A2a-3b. Ávarpsorð dagsett 10. febrúar 1558.

Viðprent: Gísli Jónsson (1515-1587): „Formale.“ B1a-2b.

Prentafríðgi: Fjögur eintök eru nú þekkt, tvö þeirra heil, annað í Konungsbókhöfðu í Kaupmannahöfn, hitt í Háskólabókasafni í Uppsölum; þeim ber á milli í síðustu örk, þannig að villur í Uppsala-eintaki eru leiðréttar í Hafnareintaki.

Efnisorð: Guðfræði ; Guðræknirit / Hugvekjur / Trúarlíf / Trúfræði

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878-1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 13-14. • Nielsen, Lauritz (1881-1947): Dansk bibliografi 1551-1600, Kaupmannahöfn 1931-1933, 1519. • Uggla, Arvid Hjalmar: Uppsala universitetsbiblioteks samling av nyisländsk litteratur, Uppsala universitets biblioteks minnesskrift 1621-1921, Uppsalir 1921, 553. • Páll Eggert Ólason (1883-1949): Menn og menntir siðskiptaaldarinnar á Íslandi 2, Reykjavík 1922, 595-600.

Rafraenn aðgangur: <https://baekur.is/bok/94c179ed-d70c-443e-9033-e22d4d79b0a4>

4 Marteinn Einarsson (-1576)

Ein kristileg handbók

Marteinssálmar

Ein Kristilig | handbog, Isléskud | af Herra Marteine Einar sy- | ne, fyrer keñ imeñ | i Islandi, | ok korrigerud af Doctor Petre | Palladius med þeim hætti, | sem hier finzt I hans | formaala. | O

Að bókarlókum: „Pryckt vti Konungligum stad Kaupen- | hafn af mier Hans Vingard xxii. dag | Februarii Anno Dommini[!] M. D. L. V.“ L7b.

Auka titilsíða: „Almenilig hand- | bok fyrer þinga Presta I | Islande med nockrum. Ser- | monum ok Psalmum, med Sunnu | daga oratium ok nockrum | Pistlum. | M. D. L. V. | O“ A1a.

Auka titilsíða: „Epter fyl- | ger litid Psalma | kuer af heilagre Skrift vt | dregid, og Islendskad | af Herra. | M: E: S: S:“ A1a. Síðara arkatal.

Útgáfustaður og -ár: Kaupmannahöfn, 1555

Prentari: Wingartner, Hans (1528-1559)

Umfang: a4, A-L7, A-F6. [273] bls. 8°

Viðprent: Palladius, Peder (1503-1560): „Petur Palladius Doctor, Til allra Soknapresta ok Salu syrgara, i Islande.“ a1b-4a. Dagsett 6. mars 1555.

Viðprent: Luther, Martin (1483-1546): „Formale docter[!] Martinus Luter ollum kristum[!] leserum Nad ok fridur i Christo vorum Drottne.“ A1b-3b.

Viðprent: Palladius, Peder (1503-1560): „Einn Tractatus med hueriu moti ad einn sokna prestur skal vmganga med sinn almuga þa han predikar fyrer þui P: P: D: MDLiii.“ E6a-F1a. Síðara arkatal.

Viðprent: Palladius, Niels (-1560): „þeim ollum sem eru hard suirdader[!] heyrer þessi til sogn af heilagri ritningu vt dreigen, af, Meaistara[!] Nichulao Palladio, superintendente i skaan ei Ar &c. MDLv.“ F1b-3b. Síðara arkatal.

Viðprent: „Ein agæt huggan ok hugsuolun til allræ[!] þeirra sem sig vilia vidrietta ok betra, ok Gud bidia vm siina nad, af sama meistara vt sett.“ F4a-6a. Síðara arkatal.

Athugasemd: Handbók presta var aftur prentuð í Graduale 1594 og síðar í Helgisiðabók 1658 og oftar.

Efnisorð: Guðfræði ; Helgisiðabækur

Skreytingar: Myndskreyttur rammi á titilblaði. Bókarhnútar, smámyndir eða einkunnarorð.

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878-1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 7-10. • Sigurjón Einarsson (1928): „... hvar er nú höfðingi mektugur?“ Lítil samantekt um líkpredikanir Palladíusar í handbók Marteins Einarssonar, Saga og kirkja, Reykjavík 1988, 149-157. • Arngrímur Jónsson: Fyrstu handbækur presta á Íslandi eftir siðbót. Handbók Marteins Einarssonar, handritið Ny kgl. Saml. 138 4to, Graduale 1594. Lítúrgísk þróunarsaga íslenzkrar helgisiðahefðar á 16. öld, Reykjavík 1992.